

Iz diskusije na konferenci OF za Tržaško ozemlje v Šklednju O volitvah, o našem šolstvu in o naši delovni inteligenci

Govori tovarišev Godine, Ravbarja in Samsove

Kakor smo že v torkovi številki našega lista poročali, so v diskusiji na nedeljski konferenci OF v Šklednju povzeli številni tovariši besede o vseh perečih vprašanjih javnega življenja na Tržaškem ozemlju. Objavljamo v naslednjem glavnem listu, ki so jih v svojih govorih izrekli: tovariši Godina Vojko, ki je govoril o prvih pripravah na volitve v upravne organe ozemlja v coni A; tovariš prof. Ravbar, o konji proti slovenskemu šolstvu in tovariša Mara Samsova, ki je govorila o slovenski delovni inteligenci.

Naša borba za demokracijo in pravične volitve bo ostra in dolga

Tov. Vojko je v svojem govoru med drugim dejal:

Dejstvo, da je anglo-ameriška vojaška uprava objavila uredbu za pripravo volitev, nas je v toliko presenetila, ker na vse naše dosedanje zahteve, da se izvedejo volitve in imenuje guverner, vojaška uprava ni hotela nič slišati. Ni hotela slišati o guvernerju ne o volitvah, ker se je bala, da če bi prišlo do volitev, bi prišlo do izraza naša moč in bi reakcija klavirno propadla.

Vedeli so torej, da vsled naše silne emocijske volitve ne smejo riskirati in so jih zato stalno odklanjali, kar je bilo v nasprotju z mirovno pogodbo in statutom. In zdaj, pred nekaj tedni so izdali ukaz o sestavi volilnih imenikov razpis za volilne priprave. Človek se vprašuje, čemu namrekrat ta uvidenost in razumevanje za zahteve demokratičnega množice našega ozemlja? Ne

odredbi vidimo, kaj namerava VU. Če v prvi odredbi je napovedala borbo demokratičnim množicam Trsta in ozemlja.

Tovariši, dolžnost nas vseh je, da takoj odločno zahtevamo, da se ta krivična odredba, ki je napetna proti nam Slovincem še posebej, ukine in da se izda odredba, ki ho v skladu z mirovno pogodbo, statutom in v interesu demokratičnega ljudstva. Tovariši, to bo začetni korak, kajti takih protestov bomo imeli še mnogo, ker bodo priprave za volitve trajale najmanj šest mesecev in se predvideva, da bodo torej šele spomladi. Začetni moramo takoj in tisti, ki pravi, da je sedaj še prezgodaj, ki pravi, da je za to še čas, tisti je oportunist, kajti uprati se takrat, ko bo že vse gotovo, ko bomo že obojeni, bo prepozno. Naša dolžnost je, da se bomo s protesti oglašali in zahtevali, da se črta iz volilnih imenikov oni ljudje, ki so fašisti in šovinisti in da se vpišejo v imenike naši ljudje, ki imajo vse pravice. Imeli bomo dolgo in ostro borbo, šlo bo za način volitev, za sestavo volilnih komisij in mi bomo zahtevali, da bodo v vseh komisijah zastopniki vseh strank, da bodo lahko pregledali, če volitve pravilno potekajo. Vse te priprave bomo morali kontrolirati in bomo morali doseči, da bo marsikaj izbrisano, kar ne bo v korist našim demokratičnim množicam.

Zato pozivam vse vas, da se zavedate važnosti teh volitev, da stopite v borbo za naše pravice in da prepričujete naše ljudi, da je vprašanje volitev silno važno za naše demokratično gibanje.

Naprej v borbo za pravične volitve!

1941. leta so se v ognju domovinske vojne odzvali temu klicu. Predobro so videli, da držijo pot domov čez nacistične ječe, čez taborišča smrti, čez borbo in vihar. Toda vse to jih ni plašilo. Ni jih ustavljalo ob poti. Pogumno in s pretrpno do osebnih žrtv in osebnega trpljenja so šli po njej dalje, zato da bi bili čimprej doma pri svojem ljudstvu, da bi se skupno z njim borili za osvoboditev, da bi mu pomagali celiti vse rane, ki mu jih je v dveh desetletjih in pol zasekal fašizem.

Ze v prvem letu domovinske vojne srečamo poleg slovenskega delavca proletarca, ki ga je njegova revolucionarna zavest in komunistična prekaljenost pripeljala mimo podeseterjenih fašističnih straž na domača tla, tudi slovenskega delovnega inteligenta. Velika osvobodilna misel je tudi njega zajela. V Osvobodilni fronti je tudi on našel mesto, kjer bo od sebe največ dal

dališče, njegovo solo, njegovo toliko zasramovano, žaljeno in ponižano, a tako vroče ljubljeno slovensko besedo. Vse to je delal med regljanjem strojne, sredi sovražniških ofenziv, borb in hajk. Delal je v samem Trstu, v senci gestapovske, skvadristične in belogardistične policije, ki mu je neprestano sledila.

Konec vojne in nova okupacija, slovenskega delovnega inteligenta našla nprapravljena. Osvobodilna borba je prekalila njegove moči in njegovo odločnost. Uspesila ga je za vse nadaljnje borbe, ki jih mora zaradi agresivnosti anglo-ameriškega imperializma in domače reakcije biti, zato da bi naše ljudstvo na Tržaškem ozemlju bilo tudi dejansko enakopravno, kakor mu je v mirovni pogodbi zajamčeno.

V poslednjih treh mesecih, pa je postal ta slovenski delovni inteligent, ki je ostal svojem ljudstvu do kraja zvest, predmet nešteti napadov, s strani ljudi, ki te zvestobe ne poznajo, s strani ljudi, ki so tuji slovenskemu življu in njegovi veliki narodni osvobodilni borbi. Toda njega vsi udarci, ki padajo po njem, niti najmanj ne bolijo. Do tistih, ki mu jih zadajajo, ne more čutiti drugega nego prezir. Dobro ve, da so le izraz onemoglosti. Rodi jih togota, ker se slovenski delovni inteligent ni dal vpreči v njihove očitke in spekulacije na slepi tir, ker ni mogel postati rabel lastnega naroda, kakršnega bi oni hoteli imeti.

Slovenski delovni inteligent je v svojem ljudstvu vse preveč zakoreninjen, pregloboko ga ljubi in spoštuje, da bi to postal, da bi mogel nasesti politični spekulaciji in politikanstvu ljudi, kakršni je Vidali, ki mu je skrb za pravice slovenskega naroda deveta briga. Slovenski delovni inteligent se ne bo dal izbrabiti v protislovenski kampanji, ki jo je pričel Vidali za svoje izključne nacionalistične smotre. Nikdar ga ne bo pripravil do tega, da bi postal njegov pomočnik, da bi skupno z njim zasajal lastnemu narodu nož v hrbet. Vidaliju in njegovemu krogu bi seveda godilo, če bi mu uspelo izločiti slovenskega delovnega inteligenta v svoje poslušno orodje. Vse bolj gladka bi bila njegova pot, ko bi mu bil slovenski delovni inteligent zavezanik in privrsek njegovi ograbni nacionalistični politiki v odnosu do rešitve tržaškega vprašanja. V imenu slovenskih delovnih inteligentov mu zagotavljam, da so zaman njegove nade. Slovenski delovni inteligent ni bil in ne bo postal nikoli izdajalec.

OB ŠOVINISTIČNI IN JEZUITSKI GONJI PROTI SLOVENSKIM ŠOLAM Leta 1912 je bilo v škedenjskem slovenskem otroškem vrteu vpisanih 228 otrok

S TO SLIKO DOKAZUJEMO, DA SO BILE TRDITVE ŠOVINISTIČNEGA CASOPISA 'IL-GIORNALE DI TRIESTE' O SLOVENSKIH ŠOLAH NERESNICNE, KER TA SLIKA NAZORNO PRIKAŽUJE, KOLIKO OTROK JE LETA 1912 OBISKovalo SLOVENSKI OTROSKI VRTEC V ŠKEDNJU. TO SLIKO PA NAJ SI OGLEDAMO TUDI VIDALJEVO V MED NJIMI PRAV POSEBNO TISTI, KI SO DO LANSKEGA LETA POSILJALI SVOJE OTROKE V SLOVENSKE SOLE, PA SO JIH LETOS ZARADI 'INTERNACIONALIZMA' VPISALI V ITALJANSKE SOLE.

Zahtevamo samoupravo našega šolstva

V svojem govoru o problemih slovenskega šolstva je gov. prof. Ravbar med drugim dejal:

Tovariši in tovarišice!

Vprašanje slovenskega šolstva je postalo letos s gonjo šovinističnega tiska, od dnevnikov do tednikov, izredno pereče. Napadali so slovensko šolstvo tako kot v fašističnih časih. Vse reakcionarno časopise je napadalo slovenske šole in učiteljstvo in skušalo storiti isto, kar je storila smulojeva reforma. V tej borbi smo se Slovinci in italijanski demokrati znašli na istem stališču. Vendar lahko rečemo, da so nekateri, ki so sicer tudi branili slovensko šolstvo, to je skupina Vidalijski, bili močno neodkritični. Zato se je zgodilo, da se je začel proti slovenskemu šolstvu nov val gonje ob moralni podpori znane izjave gen. Aireya.

Napadi na slovensko šolstvo so se vršili že od vsega začetka. Tako leta 1945, ko je prevzela oblast angloameriška vojaška uprava in je po pogodbi morala prevzeti tudi med vojno odprte slovenske šole, se je zgodila prva krivica, da je naše šole p-dretila italijanskemu nacionalističnemu upravnistvu, da ni dala samouprave našemu šolstvu. Druga krivica, ki se je zgodila proti slovenskemu demokratičnemu ljudstvu, je bila ta, da so našli anglo-ameriški šolski strokovnjaki stike s slovenskimi begunci, belo in plavogardiisti, katerim so dali mesta na naših šolah. S tem so hoteli slovenske šole pomakniti z one stopnje, na katero jo je postavila narodno osvobodilna borba, oziroma partizani, ki so ustanovljali slovenske šole na osvobojenem ozemlju. Nekaj časa je bila gonja proti slovenskemu šolstvu samo tiha. Toda ko je po ustanovitvi Svobodnega tržaškega ozemlja VU začela vedno bolj poudarjati, da se vprašanje slovenskega šolstva ne da rešiti, in ko je o tem pisal tudi general Airey, se je pričela javna kampanja, s tristranskim predlo-

NA GRADILIŠČU NOVEGA BEOGRADA

Na gradilišču Novega Beograda, kažejo mladinske delovne brigade brezprimeren, delovni polet, kakršnega premore le jugoslovanska mladina. Letos opravljajo med drugim dela na velikem poslopiju predsedništva vlade, ki bo imelo klet, prtilje ter 5 nadstropij. Vsa dela vodi gradbeno podjetje 'Novi Beograd', nestrokovno delovno silo pa daje glavni štab mladinskih delovnih brigad.

Ta objekt so pričeli graditi že začetku julija. Začetek je bil zelo težaven, ker teren, kjer se danes dvigajo obrisi zgradbe, ni bil trden in ga je bilo treba nasipati s peskom iz Donave. Potem so morali z zabijati utrditve stebre, preko katerih so položili temelje celotne zgradbe. Sedaj izdelujejo betonске konstrukcije stebrov, gred in stropa. Delo je toliko napredovalo, da grade že tretje nadstropje, do konca meseca pa bosta sezidani ostali dve nadstropji. Vse gradilišče je razdeljeno na 11 blokov, ki štirje že delajo. Ostali bodo v kratkem času začeli delati. Doslej je pokazal najboljši rezultat pri delu blok H, ki je v septembru izpolnil svoj plan s 342 odst. Blok C je svojo plansko odst.

Nepozabno gostovanje škedenjske 'Velesile' v Mariboru

MARIBOR, MARIBOR, na svidenje!

Ljudstvo, ki je na eni strani do skrajnosti napeto z delom in prisiljeno, da živi v največji skromnosti, je znalo biti za tako priliko širokogrudno do skrajnosti in črez vse mere razkošno. Pripravili so nam obed kakor so ga vajeni samo grofi: Izbrane jedi in pivo, specialna vina in kar človek poželi in kolikor hoče... Vse kakor v pravljici.

Po obedu malo po mestu in črez nekaj časa smo se zbrali, da so nas moške odpeljali do Mariborskega otoka, kjer so nam razkazali gradnjo ogromne elektrarne na Dravi. Občudovali smo ogromne jezove, ki vodijo vodo do turbin, od katerih ena že dela, dve drugi pa treba še montirati. Električno silo te elektrarne, ki spada med največje v Evropi, bodo rabili za velikansko tovarnico aluminija, za tovarnico avtomobilov in aeroplanov, ki jih gradijo zdaj v mestu. Tovariščam pevкам so pa razkazovali, kakšno življenje imajo otroci v jasli t. j. v domovih za tiste otroke, ki jih mati prinese v ponedeljek in pusti do sobote zato, da so v oskrbi in pod varstvom ta čas, komatidela. Tudi tukaj so občudovali tovarnišice velike plemenitosti in čudovito iznajdljivost privržojmalih. Slike, igrače, ki so vse pripristi domde: izdelki - vse je zanimalo naše matere. Snaga, zdravi čudovito lepo izbrani ambient na otoku, ki ga oblika Drava, z gozdičem in kopališčem je idealen kraj za razvijajočo se mladino.

Po povratku v mesto smo se zopet nekoliko okrepili in potem šli v dvorano na malo poskuse. Ob praznem prostoru in v prvem trenutku, ko ni še prave koncentracije, je bilo slišati vse preveč surovo in neprijetni odmev, da smo se skoraj bali, da bo tako tudi na večernem nastopu. Ko smo pa pevec opozorili na nedostatke, so znali potnem zbrati vse sile, da se to ne ponavlja več.

Malo pred osmo uro je bil zbor na mestu: Pevke v belih bluzah z narodnimi vezinami, pevc v belih krakajh z enotno svetlomodro kravato in naš mirni, dragi pevovodja z blaženim nasmeškom na ustih, ko nas ima predstaviti pred tisto občinstvo, ki njega tako zelo ceni in spoštuje, da smo bili mi vsi deležni enakoga spoštovanja, kakor ga je vreden on.

Radio je prenašal desetminutno poročilo o našem zboru. Po-

tem smo stopili na oder. Pred nami dvorana polna do zadnjega kotička spodaj in ravno tako glava pri glavi na balkonu - saj je bilo vse razprodano že par dni prej. Za nami zastave, med njimi tudi tržaška.

Koncert se je pričel. Peli smo 'Partizansko', 'Seljacksko', 'Udar na udar' in druge pesmi osvobodilne borbe. Med njimi tudi: Stalingradska. Pesem za pesmijo je izšla silno navdušenje in odobravanje in po vsaki pesmi se je z balkona vsulo na pevke in pevce cvetje. Po prvem delu programa je tajnik mestnega odbora KP z lepimi besedami orisal prizadevanje ljudskih množic, da ustvarijo lepo bodočnost ljudstva vsega sveta in zojel v tisto veliko družino tudi nas. Pozdravil je zbor in njemu je v imenu zbora in v imenu Slov. hrv. prosvetne zveze v lepem govoru odgovoril tov. Miro Presl, da so v mnogih v dvoranah utrle solze.

V drugem delu koncerta smo peli 'Naše gore'. Za tem so se izvedle tri Grbeve pesmi, od katerih sta 'Pa da bi znalo in 'Pesem upora' - obe na tekst Srečka Kosoveca - bili prvič javno izvajani. Sledila je Tomčeva 'Pomladanska romanca' in razposajeno živo 'Skoči kolona Borisa Papandopula.

Ta del je po vsebini in po izvajanju najtežji in je bil podan z največjo skrbjo, pa je tudi žel zaslužno priznanje.

Ko smo se po kratki pauzi vrnili na oder za izvajanje tretjega dela programa, pa nas je čakalo novo iznenađenje... Med pavzo so postavili na oder mizo z darovi namenjenimi za naš zbor: Velika oljnata slika mesta, mnogo prekrasno vezanih knjig, Mariborska glasbena šola je poklonila bronasto plaketo na mramornem podstavku s posvetilom, en kip, še sadraska srednja šola je poklonila košarico s cvetjem, steklenicami izbrane vina in najlepšimi jabolkami.

Ko so nam izročili darove, se je naš član v imenu društva in zbora zahvalil obljubljenosti, da bomo tudi mi razvili vse plemenite svoje sile, da gradimo, kakor vidimo na njihovih vzgledih.

Tretji del koncerta je tnel pesmi preproste vsebine: 'Narodna, ljubzenske pa tudi šaljive. Poslušalstvo jih je sprejelo iskreno in želelo, da smo 'Skoči in 'Zenka mi v goste gres ponoviti. Ko je bil pa konec, se nismo mogli ločiti. Pozdravljanje ni hotelo nehati in je izvenelo v en sam velik vsklik: Na svidenje, na svidenje...

Nam pa so potem do polnočnega utrgli še z večjo skrbjo in mladinci in mladinke, so nas odvedli do prenočišča. Ko smo v nedeljo med zelenimi griči z belimi cerkvicami izgubili zadnji pogled na mesto, je ostala le ena ena želja: Maribor, na svidenje...

JUGOSLOVANSKI UDARNIKI NA DELU V GOZDU, KJER PRIPRAVLJAJO DRVA ZA ZIMO

MLADINA VOJVODINSKIH KOLONISTOV PRI GRADITVI ŽELEZNISKE PROGE SEZANA-DUTOVLJE

GORIŠKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V GORICI - SVETOGORSKA ULICA 42 - TEL. 749

Le še deset dni do volitev

Predvolilne priprave so zadnje dni precej pospešili, kar lahko opazimo tudi v zunanjem obelježju mesta. Razne stranke so naslovile na občinstvo in volivce svoje volivne proglase, objavile imena kandidatov in svoj program na velikih lepakih. Do sedaj so edini demokristjani izšli tudi s propagandnim materialom, kakor znaki s križem na ščitu, ki so ga imeli v zalogi še od državnih volitev. Na glavnih prometnih žilah so razgledni celo transparente. Reklo bi se, da jih zelo skrbi, kako se bodo odrezali pri tolikih kandidatih, ki jih imajo to pot volivci na razpolago. Znano je, da Slovenci nastopajo vsi samostojno, tudi ti, ki so aprila dali svoj glas De Gasperiemu ščitu.

DFS je naslovila na italijanske soseskane proglas, v katerem navaja točke svojega programa ter apelira na razumevanje in podporo demokratičnega in trdnega miselnega italijanskega prebivalstva, s katerim želijo Slovenci v duhu enakopravnosti bratsko sodelovati za blagor mesta in dobrobit vseh občanov.

Samo še deset dni nas loči od 31. oktobra. Goriški Slovenci že poznajo zastopnike svoje kandidatne liste in poznajo tudi njen program, ki govori o gospodarskih, kulturnih in socialnih potrebah slovenskega prebivalstva. Ko bodo volili svoje može, bodo glasovali za ta program, ki edini more zadošiti resničnim težnjam in zahtevam vseh slovenskih slojev gorške občine. Predložitve leta so naši davkoplačevalci čutili na svojih ramenih breme pristanskega in slabega gospodarstva. V mestu je nečisto prebivalstvo, toda vsi so kompaktno slovenske. Mar naj bi se še naprej gospodarilo in odločilo brez Slovencev, kakor je bilo po božna želja nekaterih krogov in šovinističnih strank? Volitve so bližje in ne pomagajo več rovariti. Zlasti okoliščini vedo, kaj hočejo. Izkušnje iz preteklosti, odkar so bile ukinjene samostojne občine v Predgorju in Stanočevu, so jih bolj izučile kakor vsi današnji javljivi ključ strank in stranic, ki mislijo, da bodo še koga premotile s svojimi medenimi objubljanji.

Program Demokratične fronte Slovencev poudarja enakopravnost slovenskih občanov pri odločanju vseh zadev občinskega in javnega značaja. Zahteva, da se uvede poleg italijanščine slovenski jezik v vse občinske urade in podrejene ustanove, da se namesti sorazmerno število slovenskih uradnikov v te ustanove ter sorazmerno zastopništvo.

IZPRED SODIŠČE

Skupina pretepačev pomiloščena

Julija lani je skupina mladih šovinistov napadla ul. Alfieri Gleso Rom iz Gorice samo zato, ker je na ulici z nekom spregovorila po slovensko. Romova je v temi spoznala nekatere od živčnih frkel, ki so jo zmerjale s »ciaciov« oklofutele ter izrabile to nočno srečanje tudi v druge namene: odnesle so ji zlati zaponko vredno približno 14.000 lir. Se s pomočjo sina, ki je slišal njene klice, se je nesrečnica rešila pretepačev. Tiste, ki je spoznala, je prijavila sodnim oblastem. Včeraj so bile klicane pred sodnjo Olga Copasso iz ul. Ristori, Lidija Carino in Carolina Marenghi s Tržaške ceste in Laura Glessi iz ul. D. d'Aosta.

Zaradi amnestije se proti agresivnim šovinistom ni postopalo. 40 dni zapora je prejele 22-letna Giuseppina La Rocca iz Foggie, ker se ni vrnila v svoj rojstni kraj v roku, ki ji je določil v izgonnem listu komunistar javne varnosti v Trzinu.

Brzoturnir namiznega tenisa

Zveza slovenske mladine (Fizkulturni osek) priredi v nedeljo 24. oktobra ob devetih zjutraj brzoturnir namiznega tenisa (ping-pong). Turnir je samo za člane ZSM, ki naj se zgledajo ob določeni uri na sedežu v Gorici, ul. Montesanto 42.

Pod parolo »narod zase« dela naše istrsko ljudstvo, tekmuje in obnavlja. Dela na polju in v vinogradih, delavnicah, tvornicah in brodogradiliščih, tekmuje na delu za obnovo, ruši staro in tekmuje v ustvarjanju novega. Elan, ki ga je zavzelo rušenje koprške kaznilnice v sedanjem dvomesečnem tekmovalnem pod umetniškim klavirski prostovoljni delavci je velik, vid za zidom temnih celic pada. Tekmujejo v brigadah mladincev v celom okrožju, nič ne ostajajo za njimi starejši in pri tekmovalnosti so tudi naši pionirji.

Obnavljamo še po fašističnih porušenih domove; ni nas sram, da ne nismo dali vsakemu pogorelu svojega doma, stavili smo vse naše sile v največji pogon, da se čim prej da našemu kmetu hiša. Ponosen je lahko vsak, kdor je pri tem sodeloval, naš trud pa je šel še naprej, treba je bilo novih šol. Zgradili smo jih šest po številu. So to najmoderneje in na vse potrebne stavbe, ki bodo le delo naše mladine, bodo pa tudi šole za odrasle, ki bodo v večernih tečajih gradile sebe in v tek-

stopstvo v vseh komisijah in odborih, ki odločajo o občinskih zadevah. V eni izmed točk programa je rečeno, da bo moral nov občinski svet posvetiti posebno skrb okoliščini, kakor Podgori, Ločniku, Stanočevu, Revni, Oslavju, Sentmavru, kjer so bila dolga leta popolnoma zametane vse občinske pravice, pravice kakor vodovodi, razsvetljiva, vodnjaki, kanalizacija ter druge potrebe prebivalstva. DFS zahteva dijaški dom za revne srednješolce, katerega bi morala po vseh socialnih pravih podpirati občina; dalje se bodo zastopniki slovenske manjšine zavzeli v občinskem svetu za to, da bo vlada poskrbela za čimprejšnjo vzpostavitev ekonomskih stikov z naravnim okoljem, da se odpravi mestu iz gospodarske krize.

Ob 22-letnici policijskega korpusa

Ob 22. obletnici ustanovitve korpusa javne varnosti je na priložnostni svečanosti v Gorici poveljnik vseh policijskih sil polkovnik Diamanti spregovoril o pomenu obletnice in ob tej priliki tudi poročal o delu, ki so ga organi javne varnosti v nelahkih prilikah izvršili v tem prvem letu čuvarja reda in miru na tem ozemlju.

Iz njegovega poročila je razvidno, da je kazenski oddelek odredil v tem letu v naši pokrajini 150 aretacij za raznovrstne prestopke, 7 zaplemov vojnega orožja ali zaradi preiskave je bilo pridržanih vsega skupaj 253 oseb. Zaradi kršitve pravilnice o preskrbi je bilo založenih 168 glob; opomin je prejel 181 obrtnikov in trgovcev. Npravnstveni oddelek je pridržal zaradi nedostojnega vedenja 154 oseb; 44 mladolletnikov, ki so bili na slabi poti, pa je policija izročila v varstvo staršem, 583 tujcev je bilo izgnanih v kraje njih bivanja. Zelo aktivna se je pokazala v izvrševanju svojih dolžnosti prometna policija, ki ji je poverjena skrb za red in varnost po cestah. Njeno delo je sledeče: 965 prijav za kršitve prometnega pravilnika, za prestopke finančnega značaja in zaradi nepravilnih vozniških dovoljenj; prejemki za globo, ki so bile plačane na licu mesta, znašajo 1.315.550 lir; zaplenjenih je bilo 262 stotov živil, s katerimi se je trgovalo na nezakonit način; v 12 primerih je prometna pol. nudila pomoč na cesti; izsledila je 3 avtomobile tatinskega izvora; službo je opravilo 2349 motoriziranih izvidnic; 252 pešaških, 361 nočnih izvidnic in v 396 primerih so straže sprejele vrednostne tovore.

Oddelek »Celera« je opravil 186 izvidniških služb za 992 delovnih ur. Odzval se je 53 nujnim klicem na pomoč ter 47 krat nastopil v celoti za vzdrževanje reda bodisi v mestu in pokrajini. Osemkrat je nastopil novo ustanovljeni oklopni oddelek.

Pododdelek straž je opravil vsega skupaj 110.332 službenih ur in sicer za 9564 dnevnih in za 9340 nočnih izvidnic; 2555 mož je opravilo stražarsko službo na stalnih mestih za 27.355 ur. Na prometnih točkah so agenti odslužili 13.790 ur pri urejanju prometa.

To je obračun enoletnega dela, sestavljen na podlagi statistike službenih ur, zaposlenega moštva ter primerov, kjer je bil potreben nastop. Sicer je to novost za javnost, ki ni bila vajena v prejšnjih časih, da bi kdor koli njej polagal račune, obračune ali poročane.

Mnogo je bilo storjenega bodisi v pogledu pobijanja kriminala in ne morale kakor v čuvarju splošnega reda in miru.

Nesreča ne počiva

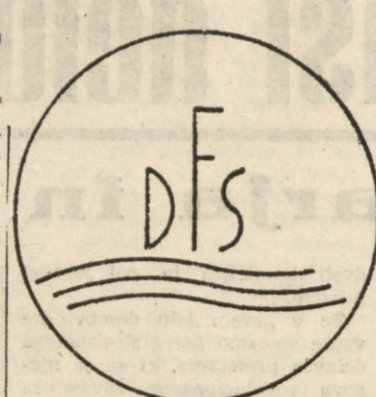
Triletna Francka Furlan iz Pevme je včeraj splezala do štedilnika in prevrnila nase lonec vrele vode. Oparila se je po hrbtu. Na pomoč je prihitel rešilni voz Zeleneza križarja, ki jo je takoj odpeljal v bolnico Brigata Pavia.

Kmet Anton Sason iz Steverjena je včeraj, ko se je vračal domov, zletel s kolesom po asfaltni cesti v Pevni. Dobil je težje poškodbe na nogi in glavi. Tudi njemu je prišel na pomoč Zeleni križ in ga odpeljal v bolnico Brigata Pavia.

movalnem ritmu brisali sledove fašizma in Istri.

Nashe popolnoma požgane istrske vasi Smarje in Marezige postajajo nove. Iz istrske sive vasi se je nastala prostorna, pestrava, ki se preoblači na novo pod udarcem klavira istrskega zidarja. Zgradili so tudi novo šolo in se lotili s tekmovalnim združenja doma, ki bo kraljeval na ruševinah fašističnega dopolnora. Zgradili bomo naš združni dom v štiridesetih dnevih, tako nam je rekel simpatični Priab. On je moč beseda in lahko rečemo, da ni njegova krivda, ako bo združni dom končan v dveh mesecih.

Za Smarjami so Marezige. Tu je vodja dela nad vse podjetni Gaudencio, Furlan po rodu, ki se je v rekordnem času naučil slovenskega jezika in je danes duša mareziganske obnove. Zdruga je zelo lanko leto so tu zgradili novo šolo, letos bodo s pomočjo umetnikov, starih in mladih, izgotovili do 4. novembra, veliko in prostorno dvorano, ki bo dom prosvete, kulture in zabave. Dvorana je del združnega doma, ki bo poleg centralne kulturnega in prosvetnega življenja, tudi center gospodarstva v Marezigah.

Ta je naš volivni znak!

Program DFS, ki tolnači želje in življenjske potrebe Slovencev Gorice in okolice, more edini zagotoviti svobodni razvoj in prispevati k mirnemu enakopravnemu sožitju ter medsebojnemu razumevanju in spoštovanju goriških občanov.

PROGRAM

DANASNJE PRIREDITVE.

Ob 15.30 koncert gobe iz Čezarjev - Pobegov na prostoru razstave.

Ob 19.30 »Kulturni večer mladine« v gledališču »Ristori«. Program obsega sledeče:

1) pevski zbor slovenske gimnazije in učiteljska iz Portoraja ter zbor slovenske Pomorske akademije iz Pirana zapoje tri mladinske pesmi.

2) Italijanski licej iz Pirana: a) Palestina: »Da così detta man«; b) »Ninna nanna siciliana«; c) »La Mariettina«.

3) Hrvatska gimnazija iz Bui: a) Mitraljezi; b) Posle boja.

4) Dijski SPA iz Pirana izvajajo »Lepo Vido«.

KONFERENCA

Ob 9 v Ljudskem domu važna konferenca »Vinarstvo in kletarstvo«. Vodi tov. Gortan Jože.

POSEBNA RAZSTAVA

Porč geslom »Tako smo delali« so v dvorani nad Loggio na Titovem trgu razstavljeni v grafikonih, številkah in fotografijah uspehi dvomesečnega tekmovalnega obeh okrajev.

Razstava je odprta ves dan.

Šahovski brzoturnir v Kopru

V četrtek 21. t. m. bo v Kopru nad Loggio velik šahovski brzoturnir. Zadelek točno ob 20. Vabljeni vsi Turini bo z velikimi in lepimi nagradami.

Ta prireditve je v okviru razstave gospodarske dejavnosti v Kopru.

cenik sadja in zelenjave

SADJE: Hruške I. 42 (35), II. 36 (30), smokve I. 18 (15), II. 12 (10), grozdje I. 54 (45), II. 48 (40), III. 42 (35), jabolka I. 36 (30), II. 18 (8), kake 36-42 (30-35), kutne 24 (20), kostanji maroni 60 (50), kostanji navadni 42 (35), orehi 120 (100), lešniki 156 (130), mandeljini 138 (115).

Mleko 32, jaja 25.

ZELENJAVA: Krompir 24 (20), radič prosto, buče 30 (25), fižol 48 (40), koke 36 (30), teg. 24 (20), kumarice 30 (25), zelje v glavah 30 (25), paradižnik 30 (25), paradižnik ind. (7), čebula 45 (38), česen 90 (75), melancane 30 (25), paprika zelena 36 (30), paprika rdeča 42 (35), cvetača 42 (35), ohrovt 30 (25), repa sladka 60 (50), pesa rdeča 36 (30).

V vseh kupih so navedene cene na debelo. Cenik stoji v veljavo 16. 10. 48 in velja do izdaje novega cenika. Prekrasenje gornjih cen je kaznivno po uredbi o nedopustni spekulaciji in gospodarski sabotaži.

Urad za cene pri istrskem okrožnem LO v Kopru

Izgubljeno

Tovarišica je izgubila v Kopru zeleno svilenno ovratno ruto z rožnastimi okraški. Najditevala prosimo, naj jo odda v podružnici Primorskega dnevnika v Kopru.

VOZNI RED

NA GORISKEM KOLODVORU

ODHODI:

Proti Trstu: 6.16, 7.29, 9.50, 11. (ukinjen ob sobotah), 14.20, 16. (za Ronke ukinjen ob nedeljah), 18.47, 21.27, 23.40.

Proti Vidmu: 6.25, 8.49, 13.30, 16.57, 18.37, 21.14.

PRIHODI:

Iz Trsta: 6.10, 8.07 (iz Ronk ukinjen ob nedeljah), 8.46, 13.03, 14.09, 16.54, 21.09.

Iz Vidma: 6.13, 7.25, 9.47, 13.49 (ukinjen ob sobotah), 14.12, 18.45, 21.12, 23.36.

KINO

VERDI 17: »Borba za atomsko bomb« VITTORIA 17: »Capocapana« C. Miranda in G. Marx.

CENTRALE 17: »Intrige vzhoda«, J. Mason in V. Hopson.

MODERNO 17: »Zdravo, lepota!«, M. Shirley in G. Murphy.

EDEN 17: »Peklenška dogodivščina«, F. Muni.

TOVORNI AVTO POVOZIL TRI OTROKE

Neredno srečanje avtomobila s motornim kolesom

Včeraj popoldne je 29-letni Bruno Tombin iz Roviga, bivač v Cervignanu, povozil s tovornim avtomobilom mladoletnike Sergeja Bragna, Mafaldino Volpetto in Almo Dose. Vsi trije so pri nesreči doživeli težje telesne poškodbe in so jih morali takoj odpeljati v bolnico, kjer so jih zdravniki sprejeli s pridržano prognozo. Na mesto nesreče je prišla policija, ki je ugotovila, da je Tombin vozil brez avtomobilske knjižice, zato ga je aretirala.

Avtomobil, ki ga je vozil zdravnik Lucijan Gabbini iz Trsta, je na mostu v Marjanu včeraj trčil v motokikel, ka katerem je sedel finančni stražnik Gino Brusin. Finančarja, ki se je ob udarcu avtomobila prekopnil na tla, so odpeljali v krimsko civilno bolnico. Tu bo najbrž

ISTRSKI DNEVNIK

PODRUŽNICA UREDNIŠTVA IN UPRAVE PRIMORSKEGA DNEVNIKA V KOPRU - ULICA C. BATTISTI 301/a PRITL. - TEL. 70

O pomenu koprške gospodarske razstave

V coni B bo beseda konservativnosti, zaostalost kmeta, ribiča, obrtnika, zadržarja itd. pomenila v kratkem le še spomin na nekdanje čase

Prebivalstvo onega dela Istre, ki ga predstavlja jugoslovanska cona Svobodnega tržakega ozemlja, je z razstavo, ki si je dala skromno ime, »gospodarske delavnosti«, pokazalo svojo življenjsko sposobnost, delavnost in podjetnost ter izrazilo svojo smer in cilje, ki jih zasleduje glede bodočega udejstvovanja. Z otvoritvijo te razstave so razni črnočelci spoznali, da ima istrsko ljudstvo in košček zemlje, ki ga imenujemo danes cona B, toliko virov naravnih bogastev in lepote, da se mu ni treba bati za svojo obstoj. Isti črnočelci, zavistniki in omahljivci pa so se ob tej priliki hkrati prepričali, da razpolaga ljudske oblasti, njeni voditelji in sodelavci s strokovno sposobnostjo, ki je omogočila tehnično izvedbo razstave v rekordno kratkem času!

Vsej razstavi dajejo v prvi vrsti močeden odzivi uspehi trudopolnega kmetijskega dela vseh vrst poljedelstva, zlasti sadjarstva, vrtnarstva in vinogradništva, ki dajejo

delovanju ribjih konserv in industriji turizma. Vse to panoge dokazujejo svojo povezanost z mestom Trstom in s svojim zaledjem, ki leži v severno zahodnem kotu Jugoslavije, predvsem v Sloveniji.

Vsi čimtelji, ki tvorijo omenjeno jedro razstave, so doprinesli dokaz, da so dosegli v svojem delokrogu že zavidljivo višino popolnosti, ki uporablja pri svojem delu najnaprednejše izdelke in da stremijo v tem pogledu za čim večjo popolnitvijo. V coni B bo beseda »konservativnost, zaostalost« kmeta, ribiča, obrtnika, zadržarja itd. pomenila v kratkem le še spomin na nekdanje stare čase.

Poleg stvarnih uspehov omenjenih proizvodnih faktorjev so dali organizatorji razstave ter tudi takšno zunanje lice, ki priča o veliki sposobnosti navedenega in kvalificiranega delavstva, gradbenikov, arhitektov in umetnikov, ki so v raznih nazornih slikah, grafikoni naravnost z umetnino, kot produktom svojega ustvarjanja in oku-

meštem tekmovalstvu, razstavo sodobne likovne umetnosti, kulturne prireditve, ki jih označujejo koncerti, operni in dramski nastopi, pevski zbori, fizikturni in vseh vrst zabavnih nastopi, dalje strokovne konference iz najvažnejših panog gospodarstva, kjer se zbirajo znanstveni in praktični strokovnjaki, ki lahko smelo rečemo, da je vsa ta revija v ponos ustvarjalnih sil istrskega ljudstva, ljudske oblasti, vojne uprave in vseh sodelovalcev!

Ker je razstava dejavnosti in uspehov ljudstva istrskega okrožja prirejena zato, da pokaže vse napore in prizadevanja ljudske oblasti in ljudstva samega, da se izboljšajo življenjski pogoji v mestu in vasi, bo prav gotovo zanimalo čitatelje vseh vrst, ki se razstavi, ki ima zvezo z izboljšanjem teh pogojev. Ker so tudi prireditelji razstave vzeli kot smernico: prikazati pravo sliko gospodarskega stanja v jugoslovanski coni STO-ja in vemo možnosti za nadaljnji razvoj, bomo poizkušali opisati, kaj smo videli.

Podčrtati moramo, da je boljše delstvo največjega gospodarskega panoga naše cone in bomo prav zato obirno prikazali paviljon poljedelske razstave. Smatrali smo za potrebno, začeti pri žitaricah, ki so razstavljene na skrajni desni strani dolgega paviljona pod napisom: »Naš vsakdanji kruh«. Tu je razstavljeno 25 vzorcev pšenice, koruza v zrnju in klasju, ječmen, rž, in oves. Posebnost so klasi bele koruze, ki jo razstavlja tov. Zarella Riccardo iz Ankarana. Enako ima tu tovariš Bertok Karlo, tudi iz Ankarana, razstavljeno 12 klasov rumene koruze, ki tehtajo skupno 9 kg. Videli smo še druge lepše klasje, toda brez označbe imena, kraja in rodovitnosti, tako da nam ni mogoče navesti količine pridelka na ha. (Dobro in prav bi bilo, če bi prireditelji v prihodnje točno označili pridelovalce, vrsto in donos razstavljenih vrst, ker bi je tako lahko dobili obiskovalci, kmetje in kmetje, sliko rodovitnosti dotične vrste.

Za vsakega obiskovalca je tu zelo poučen grafikon, ki kaže letno izgubo žitaric zaradi nerazkusega semena. Povprečna izguba je navadno do 10%, ki pa doseže v nekaterih letih tudi 50%. V letošnjem letu je bila izguba precejšnja. Naše okrožje potrebuje letno 60 vagonov semenske pšenice. Ker je bila letošnja letina dobra, smo sami pridelali tudi vse potrebno seme. Na stroške ljudske

Slikarska razstava

V soboto dne 23. t. m. ob 16 uri bo otvoritev razstave sodobne likovne umetnosti v Mestnem muzeju (Palazzo Tacco) v Kopru ob 16 uri. Razstavili bodo umetniki Svobodnega tržakega ozemlja.

Za razstavo vlada že sedaj veliko zanimanje.

gre za prostovoljno in udarniško nabiranje materiala: imajo že visok kup peska in opeke, nabrane na ruševinah koprškega zaporu. Tudi v kamolomno pridno delajo.

Dekani imajo pred seboj še najtežja dela. Samo za prekop in prevoz zemlje z gradilišča so že dali 7.000 prostovoljnih ur: na tisoče vagončkov je bilo že pripravljenih.

Grmadijo kupe kamenja in v kratkem bo lahko stavba zakoličena. Tudi tu bomo šli z delom naprej, omeniti pa moramo, da vsaki v večini še ne razumejo, kakšno vrednost jim bo ustvaril združni dom. Pričakujemo, da bosta sedaj, ko je sezona velikega poljskega dela v kraju, glasneje zapela kramp in lopata.

Tekmovanje je usmerjeno tudi drugam. Gradimo mostove in ceste. Vojška je skupno s prebival-

Pokrajinski upravni svet za Gorisko je v zvezi z vprašanji in potrebami raznih občin in upravnih ustanov sprejel na svoji seji dne 18. oktobra t. l. naslednje sklepe:

Pokrajinska uprava v Gorici: Proračun za leto 1949 s spremembami v uporabi iz rezervnega fonda za zvišanje izdatkov: proračun za leto 1949 oz. druga izpopolnitev fonda za plačilo nadurnega dela, ki ga je opravilo osebje glavnih uradov; povisek honorarja kaplana pokrajinske bolnice; honorar učitelju glasbe na umetniško-strokovni šoli in učitelju glasbe v zavodu »Duca d'Aosta«; spremembe v proračunu za leto 1948: vse gornje odobreno. Pravni postopek z nestalnim osebnim pokrajinske uprave po zakonskih določilih D.L. 5.248 št. 61 in D.L.C.P.S. 4447 št. 207: odobren s spremembami.

Občina Gorica: Prispevek E.N.A. P.I.; povisek doklade na področju razstave; prispevek furlanskemu filološkemu društvu: zavarovanje zoper požar in nevarnost Opel Kpt. - avtomobila: vse gornje odobreno. Službena doklada načelniku mestnih straž: odloženo. Priziv Albine Bizjak vd. Lavaroni zoper odzemanje obrtnice za prodajo mleka: sprejeto.

Občina Zagorje: Povisek doklade na področju razstave občinskemu osebju in ostalim; povisek honorarja duhovniku v Zagorju za branje druge nedeljske maše; ponovna vzpostavitev telefonske službe v Sovodnjah; užitinski davek na vrednostne predmete za drugo polovico leta 1948: vse odobreno.

Občina Ronke: Povisek pristojbin na odpremo matičnih, anagrafskih in drugih listin; oddaja občinskih zemljišč v Via dei Campi in via Duca d'Aosta: odobreno.

Občina St. Peter ob Soči: Vplačilo pristojbin za tiskovne dokumentov, izpisevali itd.; povisek pristojbin za nujno odpremo in pošiljko matičnih in anagrafskih listin: odloženo. Užitinski davek na vrednostne predmete za drugo polovico leta 1948: odobreno. Dajanje v denarju namesto v naravi: odloženo. Občinske dajatve za bičanje in za ekspres - aparate za kuhanje kave: nova lestevica tajniški pristojbin: vse sprejeto.

Občina Trzin: Priziv zoper preprodajanje izdelkov trgovskih obrtnic: sprejeto. Prispevek agenciji Telve za pooblaščenega telefonsko službo; prispevek Državni zve-

zi povratnikov z bojišč (sekcija Videm): oboje odloženo.

Občina Gradiska: Povisek doklade na področju razstave občinskemu furlanskemu filološkemu društvu: odobreno.

Občina Kapriava: Povisek doklade na področju razstave osebju v Kapriavi in občinskemu osebju v Steverjanu; podaljšanje 2 odst. pristojbin na gradnje, most in vinarstvo: sprejeto.

Občina Krmin: Pogodba z O.N. A.I.R. za izvrševanje upravnih poslov pri otroških vrtec: odobreno.

Občina Mariano: Povisek doklade na področju razstave: odobreno.

Zarnico v žepu je zadel v zapor

Včeraj je pri Dolenjah v Brdih prestopil državno mejo 59-letni kmet Jožef Jug in prišel v Italijo, da smlaj zarnico. Zvečer, ko je mož hotel po isti poti domov, so ga prišli italijanski stražniki, ga odvabili v zapor in prijavili sodnim oblastem zaradi ilegalnega prestopa meje.

Dve donosni dopolnjevalni panogi sta tudi zastopani tu, toda bolj v skromni obliki. Svilo gojijo in čebelarstvo. Prav to nam samo govori da: obnovimo svilgojstvo in povečajmo donos medu.

Mogoče je še donosnejša kot sadjarstvo, vrtnarstvo panoga. Tudi pri pregledovanju tega oddelka, ni pridoje na pomoč številke, da bomo dobili jasno in pregledno sliko. Na prvem mestu je tu krompir, katerega pridelamo 95.000 stotov, sledi paradižnik z 31.000 stotov, fižol v stročju s 15.500 stotov, grah v stročju z 11.500 stotov, fižol s 4.000 stotov, melancane in dinje z 9.000 stotov, čebula in česen s 5.000 stotov, zelje, cvetača in ohrovt s 3.000 stotov in jedilne bučke s 4.000 stotov.

V tem oddelku so razstavljene vsi vrtnarski prideiki. Posebno lep je krompir, ki ga razstavlja tovariš Dunelut Anton iz Valmarina in Kocjanec Jože iz Prad. Je to debeleča, okrogla vrsta in zelo rodovitna. Podogovato rdečo vrsto razstavlja tudi tov. Ruzier Ivan iz Portoraja.

Razstavljen je 22 vzorcev krompirja, katere so vse zrelce dobre. Poleg krompirja je zastopana vasa zelenjava, ki se prideluje tu. Zelo lepa je paprika, raznih vrst in oblik. Kot posebnost razstavlja tov. Cupin Desiderio iz Bertok